

Fiziskās personas

Publicēts: 30.09.2022.

Atjaunināts: 15.11.2023.

Reģistrācija individuālā komersanta statusā

Individuālais komersants ir komersants, kas ir komercreģistrā ierakstīta fiziskā persona un savas darbības laikā radītos parādus atlīdzina ar visu sev piederošo mantu. Parādus atlīdzina arī ar to mantu, kuru neizmanto komercdarbībā.

Kad ir jāreģistrējas?

Fiziskajai personai, kas veic saimniecisko darbību, ir pienākums pieteikt sevi ierakstīšanai komercreģistrā kā individuālo komersantu, ja gada apgrozījums no veiktās saimnieciskās darbības pārsniedz 284 600 *euro* vai tās veiktā saimnieciskā darbība atbilst komercaģenta darbībai (Komerclikuma 45.pants) vai māklera darbībai (Komerclikuma 64.panta pirmā daļa), vai arī tās veiktā saimnieciskā darbība atbilst šādām pazīmēm:

gada apgrozījums no šīs darbības pārsniedz 28 500 *euro*;

tā savas saimnieciskās darbības veikšanai vienlaikus nodarbina vairāk nekā piecus darbiniekus.

Fiziskā persona var pieteikt sevi ierakstīšanai komercreģistrā kā komersantu arī tad, ja nepastāv minētie apstākļi.

Reģistrācijas kārtība

Individuālos komersantus reģistrē Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs (Uzņēmumu reģistrs), pamatojoties uz personas aizpildīto pieteikuma veidlapu un iesniegtajiem dokumentiem. Ar detalizētu informāciju par individuālā komersanta reģistrāciju komercreģistrā aicinām iepazīties Uzņēmumu reģistra mājaslapā [Individuālā komersanta reģistrācija komercreģistrā \(ur.gov.lv\)](http://ur.gov.lv).

Uzņēmumu reģistrs lēmumu par ieraksta izdarīšanu komercreģistrā vai atteikumu izdarīt ierakstu pieņem trīs dienu laikā no pieteikuma saņemšanas dienas. Lēmumu Uzņēmumu reģistrs nosūta personai triju dienu laikā no tā pieņemšanas dienas.

Par ierakstu izdarīšanu komercreģistrā un dokumentu pievienošanu reģistrācijas lietai jāmaksā valsts nodeva. Valsts nodevas apmēru, samaksas kārtību un atvieglojumus nosaka [Ministru kabineta 2016. gada 11. oktobra noteikumi Nr. 664 Noteikumi par valsts nodevu, kas maksājama par ierakstu izdarīšanu uzņēmumu reģistra žurnālā un komercreģistrā, kā arī iesniedzamo dokumentu reģistrēšanu](#).

Reģistrācija saimnieciskās darbības veicēja statusā

Statuss

Saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību. Tā ir, piemēram, ar uzņēmuma līguma izpildi saistīta darbība, nekustamā īpašuma apsaimniekošana, personas īpašumā esošas piemājas saimniecības darbība, kā arī profesionālu pakalpojumu sniegšana, ja nav darba attiecību ar tiem, kam tiek sniegti pakalpojumi - piemēram, zinātniskā, literārā, pasniedzēja, aktiera, režisora, ārsta, zvērināta advokāta, zvērināta revidenta, zvērināta notāra, zvērināta mērnika, zvērināta taksatora, mākslinieka, komponista, mūziķa, konsultanta, inženiera vai arhitekta darbība.

Kad ir jāreģistrējas?

Kā saimnieciskās darbības veicējam personai jāreģistrējas pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas, norādot saimnieciskās darbības jomu, kurā persona veiks saimniecisko darbību.

Kad nav jāreģistrējas?

Fiziskajai personai ir tiesības neregistrēties saimnieciskās darbības veicēja statusā iznomājot vai izīrējot nekustamo īpašumu, ja saimnieciskās darbības izdevumi nav vai tie ir nebūtiski un attiecīgi no īres, un nomas ieņēmumiem maksāt nodokli 10 procentu apmērā. Par šādu izvēli fiziskā persona informē VID piecu darba dienu laikā no īres līguma noslēgšanas brīža iesniedzot paziņojumu par saimnieciskās darbības ienākumu noteikšanu atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11.panta divpadsmitajai daļai (Ministru Kabineta noteikumi Nr.537 "Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā" 7.pielikums). Fiziskā persona ir tiesīga neregistrēt saimniecisko darbību, gūstot ienākumu no piemājas saimniecības vai personīgās palīgsaimniecības, vai no sēņošanas, ogošanas, savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas vai nemedijamās sugas indivīda — parka vīngliemezis (*Helix pomatia*) — ieguves, ja minētie ienākumi saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 9.panta pirmās daļas 1.punktu nepārsniedz 3000 *euro* gadā.

Reģistrācijas kārtība

Reģistrēt saimniecisko darbību var VID Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā (EDS) - sadaļā "Dokumenti / No veidlapas / Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas / Nodokļu maksātāja (Fiziskas personas) reģistrācijas dati". Lai palīdzētu izvērtēt vai tieši fiziskās personas saimnieciskā darbības reģistrācija ir Jums piemērotākais risinājums, pirms reģistrācijas, EDS piedāvās atbildēt uz vairākiem jautājumiem. EDS pašnovērtējuma rīks palīdz izprast vai paredzamā saimnieciskā darbība neatbilst darba attiecībām.

(!) Infografika "Atšķirības slēdzot uzņēmuma vai darba līgumu".

 [Atšķirības slēdzot uzņēmuma vai darba līgumu.](#)

Der atcerēties, ka veidojot jaunu struktūrvienību (piemēram, internetveikalu) jau reģistrētai saimnieciskajai darbībai, arī tā ir atsevišķi jāreģistrē VID.

Reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicēja persona var arī jebkurā VID klientu apkalpošanas centrā, aizpildot Nodokļu maksātāja reģistrācijas pieteikuma veidlapu (skat. sadaļā Tiesību akti / LR normatīvie akti / Par nodokļiem un nodevām / MK noteikumi (Ministru Kabineta noteikumi Nr.537 „Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā”).

Reģistrācijai nepieciešamie dokumenti

Lai reģistrētos VID kā saimnieciskās darbības veicējs, personai ir jāuzrāda personu apliecinošs dokuments (ja dokumentus Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz reģistrējamā nodokļu maksātāja pilnvarotā persona, tā papildus personu apliecinošam dokumentam uzrāda pilnvarojumu iesniegt dokumentus) un jāiesniedz:

Pieteikumu „Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācijas lapa” (2015.gada 22.septembra Ministru kabineta noteikumu Nr.537 „Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ieņēmumu dienestā” 1.pielikums.

Nekustamā īpašuma (ēkas vai dzīvokļa īpašuma) īpašnieka vai tiesiskā valdītāja izsniegtu piekrišanu nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības veikšanas vietas reģistrācijai attiecīgajā ēkā vai dzīvokļa īpašumā. Ja nekustamajam īpašumam ir kopīpašnieki, nodokļu maksātājs saimnieciskās darbības veikšanas vietas reģistrācijai attiecīgajā ēkā vai dzīvokļa īpašumā iesniedz visu nekustamā īpašuma kopīpašnieku vai tiesisko valdītāju piekrišanu. Piekrišanā norāda ēkas kadastra apzīmējumu vai telpu grupas kadastra apzīmējumu, īpašnieka, kopīpašnieku vai tiesisko valdītāju vārdu, uzvārdu un personas kodu vai nosaukumu (firmu) un reģistrācijas numuru.

Jāņem vērā, ja pieteikumu reģistrācijai iesniedz un paraksta persona, kurai pieder konkrētajā adresē norādītais nekustamais īpašums vai tā kopīpašuma domājamā daļa vai kura ir deklarējusies konkrētajā adresē, tad nekustamā īpašuma (ēkas vai dzīvokļa īpašuma) īpašnieka vai tiesiskā valdītāja un nekustamā īpašuma kopīpašnieku vai tiesisko valdītāju piekrišana nav jāiesniedz.

Atkarībā no saimnieciskās darbības veida šādu dokumentu:

- ārvalstu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības – Ārlietu ministrijas izziņu par pārstāvniecības akreditāciju Latvijas Republikā;
- zvērinātu advokātu biroji – Latvijas Zvērinātu advokātu padomes rakstisku paziņojumu par biroja reģistrēšanu padomē;
- nerezidentu (ārvalsts komersantu) pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā – dokumentu, kas apliecina ārvalsts komersanta reģistrāciju attiecīgajā valstī, ja attiecīgās ārvalsts tiesību aktos ir paredzēta reģistrācija, bet, ja šāda reģistrācija likumā nav paredzēta, kā arī tiek atvērta ārvalsts organizācijas pārstāvniecība, – citu dokumentu, kas apliecina ārvalsts komersanta vai organizācijas tiesisko statusu attiecīgajā valstī.

(!) Fiziskās personas, izņemot personas, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā un kuras saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību), – tiek reģistrēti pašnodarbināta statusā vienlaikus ar saimnieciskās darbības reģistrēšanu.

VID ievieto vienas darbdienu laikā informāciju nodokļu maksātāju reģistra [publiski pieejamā daļā](#) par reģistrētiem saimnieciskās darbības veicējiem, fiziskajām personām, kuras atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokli reglamentējošiem normatīvajiem aktiem var neregistrēties Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējas un ir paziņojušas VID par saimnieciskās darbības veikšanu.

Nodokļu maksātājs un nodokļu maksātāju struktūrvienība uzskatāma par reģistrētu [nodokļu maksātāju reģistrā](#) ar attiecīgā ieraksta izdarīšanas datumu.

Ja maksātājs noteiktajos termiņos nav reģistrējis saimniecisko darbību vai nav informējis VID saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 28.panta 8.punktu un no gūtā ienākuma netiek ieturēts nodoklis saskaņā ar minētā likuma 17.panta desmitās daļas 7.punktu, tiek uzskatīts, ka maksātājs veic neregistrētu saimniecisko darbību, un tam tiek piemērota likumā "Par nodokļiem un nodevām" noteiktā atbildība (likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 32.pants).

Pieņemot lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu, VID atbildīgā amatpersona ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, personību, vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus. Piemēram, vai pārkāpums izdarīts atkārtoti vai ir pirmo reizi, vai pārkāpums izdarīts tišām vai tā bijusi kļūme u.c.

<https://www.vid.gov.lv/lv/fiziskas-personas>